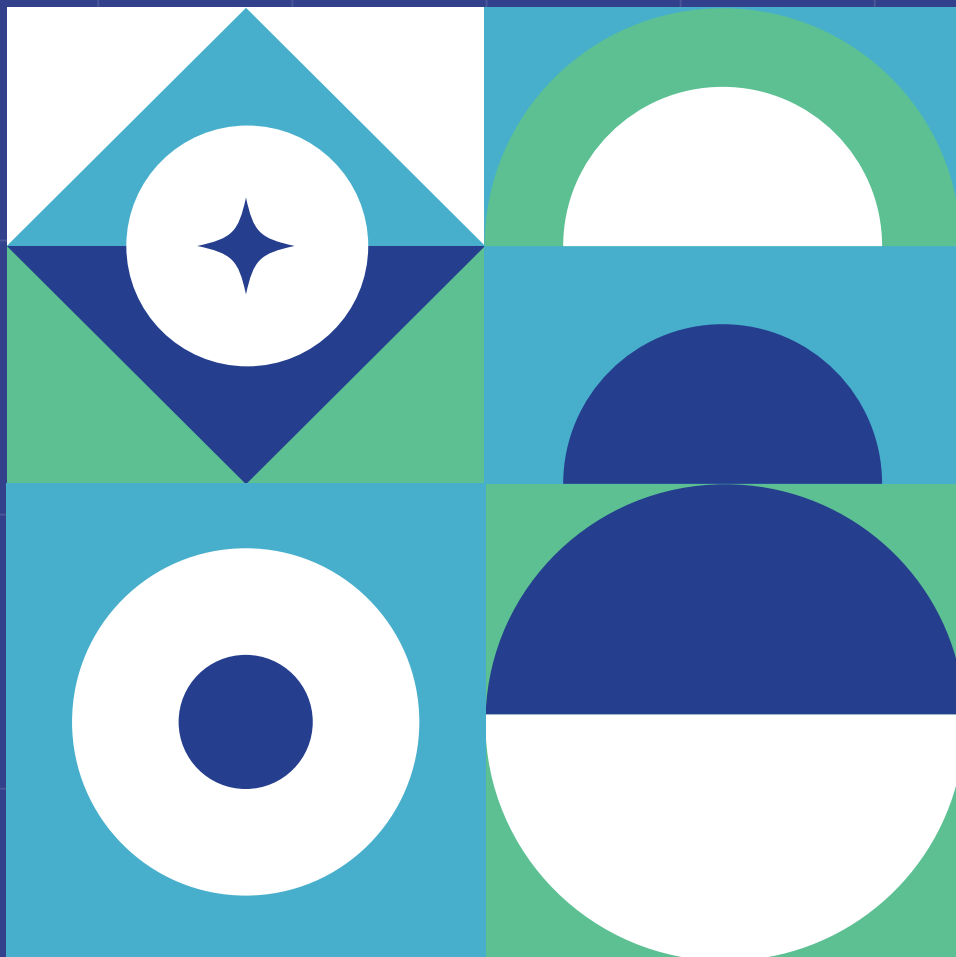

Në Mes të Stuhisë: Perspektiva e krizës në veri të Kosovës

Në Mes të Stuhisë Perspektiva e krizës në veri të Kosovës

Publikuar nga: NSI & CBM

Redaktore: Milica Radovanović

Pyetësi i realizuar nga: UBO Consulting

"Ky hulumtim është financuar nga Iniciativa për Ndryshim Paqësor (PCI), megjithatë, pikëpamjet e shprehura në këtë dokument nuk reflektojnë domosdoshmërisht mendimet ose politikat e Iniciativës për Ndryshim Paqësor (PCI)."

"Ky material është financuar nga UK Aid nga qeveria e Mbretërisë së Bashkuar; megjithatë, pikëpamjet e shprehura në këtë dokument nuk reflektojnë domosdoshmërisht politikat zyrtare të qeverisë së Mbretërisë së Bashkuar."

Tabela e përmbajtjes

Permbledhja	6
Metodologjia	8
Gjetjet e hulumtimit	9
Përfundimi	23

Përmbledhje

Gjatë vitit të kaluar, një mori çështjesh kanë tërhequr vëmendjen e publikut në Kosovë dhe Serbi. Këto përfshijnë ngjarjet që kanë ndodhur në veri të Kosovës, të shoqëruara me veprimet e Qeverisë së Kosovës, si prania e shtuar e njësisve speciale të policisë së Kosovës, shpronësimet e tokave dhe ndërtimi i bazave dhe postbllloqeve policore në veri. Frika e shtuar nga intervenimi i mundshëm si nga Ushtria Serbe ashtu edhe nga Forcat e Sigurisë së Kosovës rrjedhin kryesisht nga taktikat frikësuese të përdorura nga zyrtarët si nga Kosova ashtu edhe nga Serbia. Ky tregim i propaganduar nga zyrtarët e të dyja palëve, përkeqësoi tensionet dhe shtoi ndjenjën e përgjithshme të pasigurisë në rajon, veçanërisht pas sulmit të armatosur në Banjska. Përveç kësaj, ngërçi në dialog, me rolin e Bashkimit Evropian nën vëzhgim, krahas formimit të Asociacionit të Komunave me shumicë serbe, si dhe emigracioni i vazhdueshëm i serbëve dhe shqiptarëve nga Kosova, kanë dominuar diskutimet. Mes këtyre kompleksiteteve, deklaratat zyrtare nga Beogradi dhe Prishtina shpesh kanë përdorur ndërrimin e fajit, duke akuzuar secila tjetrën për destabilizim.

Për të kuptuar se si njerëzit e perceptojnë krizën në veri, NSI dhe CBM bashkëpunuan me UBO Consulting, një kompani sondazhi me seli në Prishtinë. Pyetësi synonte banorët e Mitrovicës Jugore dhe Veriore, dy qytete të ndara nga lumi Ibër dhe të banuara kryesisht me shqiptarë dhe serbë përkatësisht.

Rezultatet zbuluan ndarje të rrënjësura etnike dhe perceptime të kundërta në lidhje me zhvillimet politike në veri të Kosovës.

Ekziston një dallim i madh në mes të perspektivave shqiptare dhe serbe lidhur me veprimet e Qeverisë së Kosovës në veri, ku shumica e të anketuarve shqiptarë i mbështesin këto veprime ndërsa shumica e të anketuarve serbë i kundërshtojnë ato.

Kur është fjala për motivet parësore të veprimeve të Qeverisë së Kosovës në komunat veriore. Shqiptarët kryesisht e shohin vendosjen e sovranitetit të Kosovës dhe luftën kundër krimit të organizuar duke mbështetur sundimin e ligjit si shtytësit kryesorë, ndërsa serbët në masë të madhe besojnë se rritja e tensioneve etnike dhe mbyllja e institucioneve serbe janë motivet kryesore.

Prezenca e shtuar e policisë së Kosovës në veri merr mbështetje të fortë nga shqiptarët, por përballat me kundërshtime të konsiderueshme nga serbët, me vetëm 1% që shprehin miratimin.

Pyetësi zbuloi se në mesin e shqiptarëve, një shumicë e konsiderueshme e perceptojnë praninë e shtuar të policisë së Kosovës në veri të Kosovës si rritje të ndjenjës së tyre të sigurisë; në anë

të kundërt, asnjë serb nuk raportoi se ndihej më i sigurt.

Përkatësia etnike nuk ka ndikuar dukshëm në pikëpamjet e të anketuarve për ndërhyrjen e mundshme të ushtrisë serbe dhe Forcës së Sigurisë së Kosovës (FSK) në veri të Kosovës, me 61% që tregojnë skepticizëm për ndërhyrjen e ushtrisë serbe, dhe, në mënyrë të ngjashme, ka mungesë të konsensusit për potencialin për ndërhyrje të FSK-së.

Ekziston një ndarje e konsiderueshme në mbështetjen për formimin e Asociacionit të Komunave me Shumicë Serbe (ASM) ndërmjet shqiptarëve dhe serbëve, me mbështetje minimale nga etnitë e tjera. Përkrahësit e ASM-së e shohin atë si një mjet për të rritur stabilitetin, fuqizimin e komunitetit serb, përmirësimin e sigurisë dhe nxitjen e marrëdhënieve më të mira ndërmjet Beogradit dhe Prishtinës, ndërsa kundërshtarët shprehin shqetësime për dëmin e mundshëm të saj për Kosovën, shkeljen e sovranitetit, konfliktet ligjore, krijimin e një entiteti i veçantë dhe pasoja negative për marrëdhëniet etnike dhe të drejtat e shqiptarëve brenda Kosovës.

Pyetësi zbulon qëllime të ndryshme në lidhje me zhvendosjen nga Kosova nëpër grupe të ndryshme etnike, me një përqindje të dukshme që shpreh planet për t'u larguar. Lidhur me përvojat e kaluara të migrimit, një pjesë e konsiderueshme e të anketuarve kanë raportuar se anëtarët e familjes dhe miqtë janë zhvendosur nga Kosova gjatë vitit të kaluar.

Kushtet ekonomike u shfaqën si faktori mbizotërues për shqiptarët që konsideronin migrimin, krahas arsimit dhe mundësive më të mira të biznesit, ndërsa serbët kryesisht përmendën tensionet etnike si shtytësin kryesor, të ndjekur nga tensionet politike dhe kushtet ekonomike në një masë më të vogël.

Kur shqyrtohen perspektivat e të anketuarve për gjendjen e ardhshme të marrëdhënieve ndëretnike në Kosovë gjatë pesë viteve të ardhshme, shumica e shqiptarëve shprehën optimizëm, duke parashikuar përmirësim. Në anë të kundërt, në mesin e serbëve, optimizmi ishte dukshëm më i ulët, me një përqindje të konsiderueshme të të anketuarve që besonin se marrëdhëniet do të përkeqësoheshin.

Metodologjia

UBO Consulting është ngarkuar të bëjë një pyetësor nga data 29 shkurt deri më 7 mars 2024, ku janë përfshirë qytetarë të moshës 18 vjeç e lart nga Mitrovica Veriore dhe Jugore.

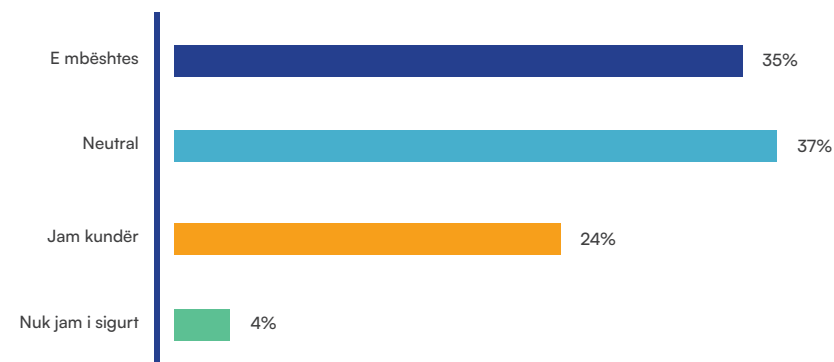
Për këtë studim, UBO Consulting përdori një metodë sasiore të mbledhjes së të dhënave përmes intervistimit telefonik të asistuar me kompjuter (CATI) dhe intervistimit personal të asistuar me kompjuter (CATI). Dizajni i mostrës përfshinte 460 të anketuar nga popullata e Mitrovicës Jugore dhe Veriore në Kosovë, i përbërë nga dy nën-mostrat e mëposhtme: 230 intervista janë kryer me të anketuar nga Mitrovica Veriore, kryesisht përmes metodës CAPI; Janë realizuar 230 intervista me të anketuar nga Mitrovica Jugore, kryesisht përmes metodës CATI.

Pyetësi ka përfshirë gjithsej 460 të anketuar, me përfaqësim të barabartë nga Mitrovica Veriore dhe Mitrovica Jugore, secili prej 230 të anketuarve. Shpërndarja gjinore ishte pothuajse e balancuar, me 49 përqind meshkuj, 51 përqind femra. Grupmoshat u përfaqësuan si më poshtë: 17 për qind ishin 18-25 vjeç, 29 për qind ishin 26-35, 32 për qind ishin 36-50, 18 për qind ishin 50-64 dhe tre për qind ishin 65 vjeç e lart. Nivelet e arsimit ndryshonin, me një për qind që nuk kishin arsim formal, pesë për qind kishin përfunduar shkollën fillore, 28 për qind përfunduan shkollën e mesme, 26 për qind vijonin shkollën profesionale, 31 për qind vijonin universitetin, 8 për qind kishin ndjekur studimet master dhe 0,4 për qind kishin doktoraturë. Gjeografikisht, 65 për qind e të anketuarve jetonin në zona urbane, ndërsa 32 për qind ishin nga zonat rurale. Shpërndarja etnike e të anketuarve ishte si vijon: shqiptarët përbënin 57% (260), serbët 38% (176), romët 2% (9), boshnjakët 1% (6), ashkali 1% (4), egjiptianët 1% (4), dhe turqisht 0.2% (1).

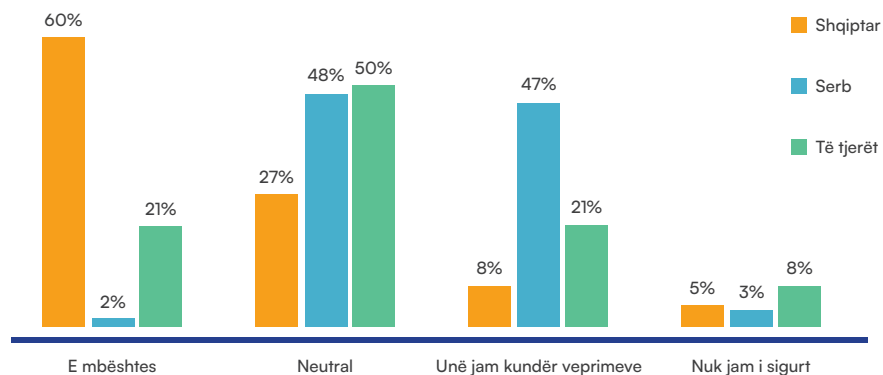
Gjetjet e hulumtimit

Të dhënat tregojnë një perceptim të nuancuar të veprimeve të ndërmarra nga Qeveria e Kosovës, veçanërisht nga qeveria e Albin Kurtit, në komunat veriore. Në përgjithësi, gjetjet sugjerojnë se nuk ka as mbështetje dërrmuese (35%) dhe as kundërshtim (24%), me një pjesë të konsiderueshme të të anketuarve që zgjedhin një qëndrim neutral (37%).

1. Si i perceptoni veprimet e ndërmarra nga qeveria e Kosovës, veçanërisht nën qeverisjen e kryeministrit Albin Kurti, në komunat veriore të cilat janë të populluara me shumicë serbe?

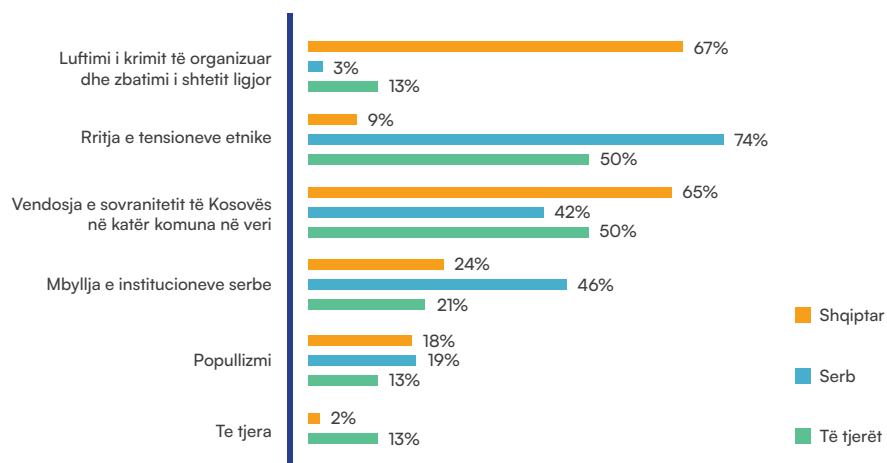
1. Si i perceptoni veprimet e ndërmarra nga qeveria e Kosovës, veçanërisht nën qeverisjen e kryeministrit Albin Kurti, në komunat veriore të cilat janë të populluara me shumicë serbe?

Megjithatë, kur shqyrtohen përgjigjet e bazuara në përkatësinë etnike, del në pah një dallim i dukshëm ndërmjet perspektivës shqiptare dhe asaj serbe. Përdërisa 60% e të anketuarve shqiptarë shprehën mbështetje për veprimet e qeverisë në veri, vetëm 2% e të anketuarve serbë u pajtuan. Në anën tjetër, 47% e të anketuarve serbë shprehën kundërshtime ndaj veprimeve, ndërsa vetëm 8% e shqiptarëve kishin një qëndrim të ngjashëm.

Për shkak se opinionet ndryshojnë shumë në bazë të përkatësisë etnike, rezultatet e mëposhtme do të grupohen sipas prejardhjes etnike të të anketuarve.

2. Sipas jush, cilat janë motivet parësore pas veprimeve të qeverisë së Kosovës në komunat veriore?

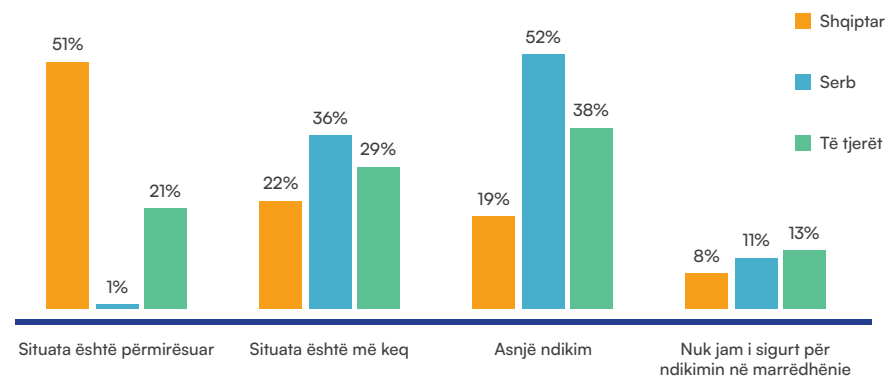

Sipas pyetësorit, perceptimet për motivet parësore pas veprimeve të Qeverisë së Kosovës në komunat veriore ndryshojnë në mesin e grupeve të ndryshme etnike.

Shqiptarët kryesisht e shohin vendosjen e sovranitetit të Kosovës në katër komunat veriore (65%) dhe luftën kundër krimit të organizuar duke respektuar sundimin e ligjit (67%) si shtytësit kryesorë. Për më tepër, një pjesë e konsiderueshme e perceptojnë mbylljen e institucioneve serbe (24%) dhe agjendën populiste (18%) si faktorë të rëndësishëm, ndërsa një përqindje më e vogël ia atribuon veprimet rritjes së tensioneve etnike (9%).

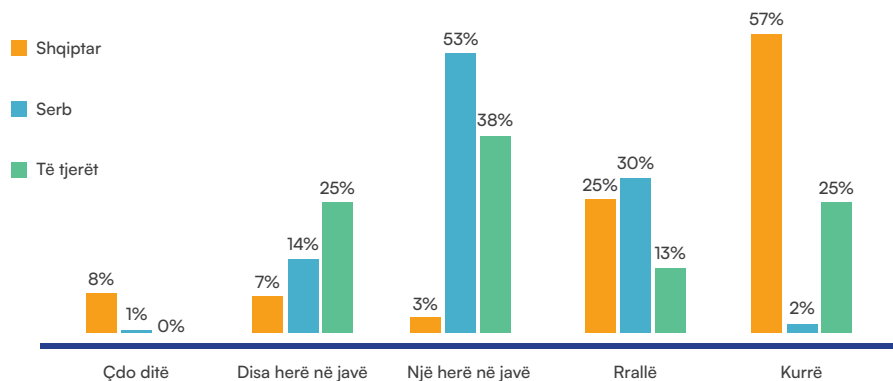
Në anën tjetër, serbët besojnë në masë të madhe se rritja e tensioneve etnike (74%) dhe mbyllja e institucioneve serbe (46%) janë motivet kryesore. Ata gjithashtu e pranojnë qëllimin e vendosjes së sovranitetit të Kosovës (42%), megjithëse në një masë më të vogël, së bashku me ndikimet populiste (19%). Në anën tjetër, vetëm një pakicë e serbëve e shohin luftën kundër krimit të organizuar dhe respektimin e sundimit të ligjit si motiv kryesor (3%).

3. A besoni se masat e fundit të zbatuara nga qeveria e Kosovës kanë përmirësuar apo përkeqësuar marrëdhëniet ndërmjet serbëve dhe shqiptarëve në Kosovë?

Të anketuarit janë pyetur nëse besojnë se masat e fundit të zbatuara nga qeveria e Kosovës kanë përmirësuar apo përkeqësuar marrëdhëniet ndërmjet serbëve dhe shqiptarëve në Kosovë. Shqiptarët janë të ndarë në pikëpamjet e tyre, me një shumicë të vogël (51%) që besojnë se situata është përmirësuar. Anasjelltas, një pjesë e dukshme (22%) perceptojnë se masat kanë përkeqësuar marrëdhëniet, ndërsa një pakicë e konsiderueshme (19%) nuk perceptojnë asnjë ndikim. Në anën tjetër, shumica e serbëve (36%) perceptojnë një përkeqësim të marrëdhënieve pas zbatimit të këtyre masave, me vetëm një përqindje marginale (1%) që besojnë se situata është përmirësuar. Një pjesë e konsiderueshme (52%) nuk perceptojnë asnjë ndikim, duke treguar një ndjenjë neutraliteti, ndërsa një pakicë (11%) shpreh pasiguri.

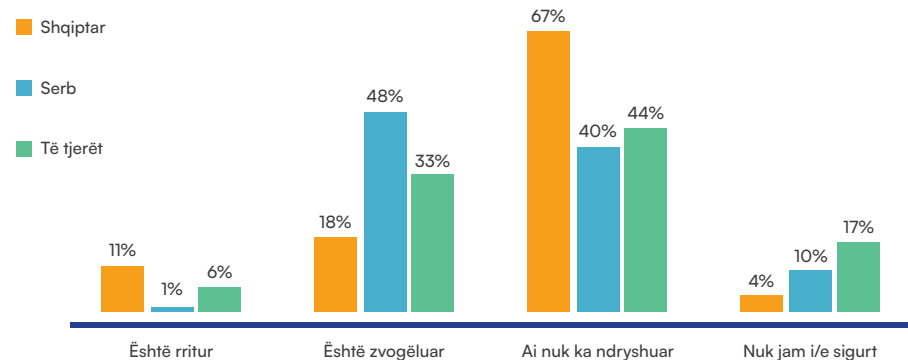
4. Gjatë muajve të fundit, sa shpesh do të thoshit se keni pasur kontakte të drejtpërdrejta me anëtarët e komunitetit serb?

Pyetësi shqyrtoi se sa shpesh njerëzit me prejardhje të ndryshme etnike kishin kontakte të drejtpërdrejta me pjesëtarët e komunitetit shqiptar dhe serb në muajt e fundit. Për shqiptarët, shumica (57%) thanë se nuk kishin pasur kurrë kontakt të drejtpërdrejtë me serbët, ndërsa 25% thanë se kjo ndodhte rrallë. Vetëm 8% raportuan kontakte të përditshme. Në mesin e serbëve, një shumicë (53%) raportuan kontakte javore me shqiptarët, me 30% që thonë se është e rrallë dhe vetëm 2% nuk kanë pasur kurrë asnjë kontakt. Për etnitë e tjera, ajo ndryshonte, ku 25% raportuan se nuk kishin kontakte, 38% kishin kontakte javore dhe 13% kishin kontakt të rrallë. Kontakti i përditshëm ishte i rrallë për të gjitha grupet.

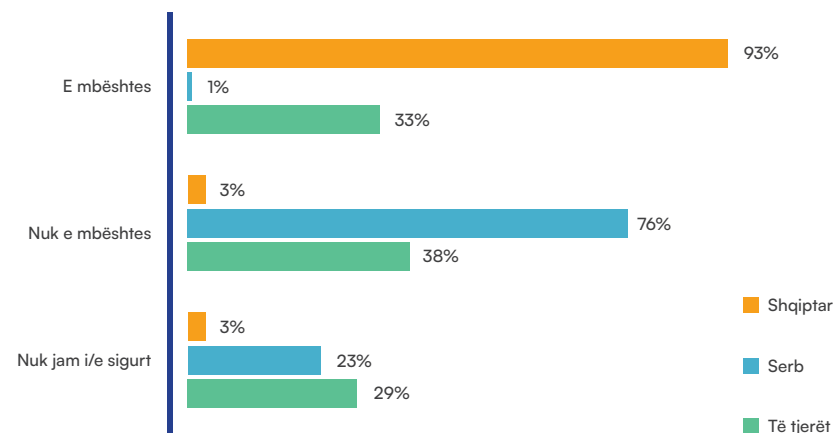
Gjetjet e pyetësit sugjerojnë se dallimi në nivelet e raportuara të kontaktit ka të ngjarë të rrjedhë nga përbërja e ndryshme e lagjeve të caktuara në Mitrovicën e Veriut. Në Mitrovicën e Veriut, ku ekzistojnë tri lagje multietnike, shumë serbë dhe shqiptarë jetojnë afër njëri-tjetrit, duke çuar në ndërveprime të rregullta mes tyre. Në anën tjetër, Mitrovica e Jugut nuk ka pothuajse asnjë banor serb, përveç një prifti lokal serb dhe familjes së tij. Ky dallim në demografinë lokale shpjegon pse serbët në Mitrovicën e Veriut raportuan më shumë kontakte me shqiptarët, ndërsa shumë shqiptarë raportuan kontakt minimal ose aspak.

5. Si ka ndryshuar kontakti juaj me anëtarët e komunitetit shqiptar/serb gjatë muajve të fundit?

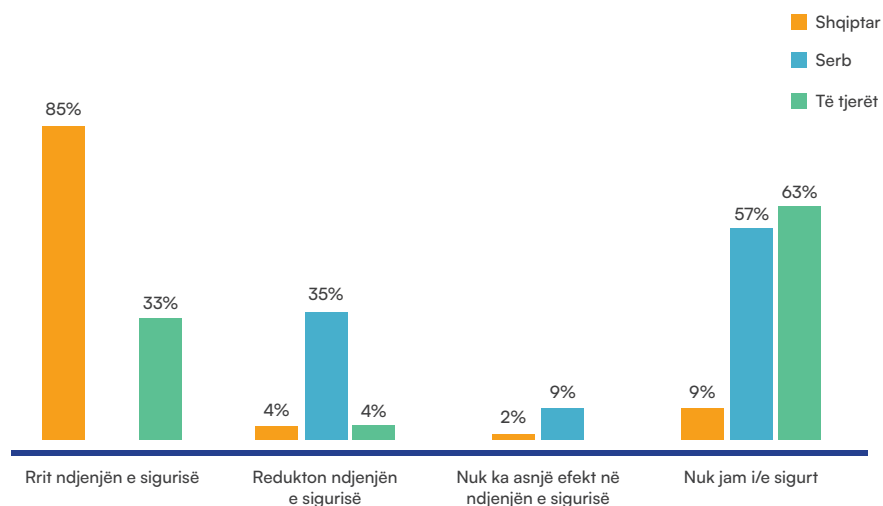
Kur u pyetën se si ndryshuan kontaktet e tyre me komunitetin shqiptar dhe serb në muajt e fundit, shumica e shqiptarëve (67%) thanë se mbeti i njëjtë, ndërsa 18% pësuan rënie dhe 11% rritje. Në mesin e serbëve, 48% raportuan një rënie, 40% thanë se mbeti e njëjtë dhe vetëm 1% raportuan një rritje. Etnitë e tjera kryesisht nuk raportuan asnjë ndryshim (44%), ku 33% panë rënie dhe 6% rritje. Këto rezultate tregojnë ndryshime të ndryshme në mënyrën se si njerëzit ndërveprojnë me komunitete të ndryshme.

6. Si e perceptoni praninë e shtuar të policisë së Kosovës, veçanërisht të njëjve speciale dhe ndërtimin e bazave policore në veri të Kosovës?

Kur merret parasysh prania e shtuar e policisë së Kosovës, veçanërisht e njësisve speciale dhe ndërtimi i bazave policore në veri të Kosovës, rezultatet e pyetësorit nxjerrin në pah dallime të dukshme në perceptim ndërmjet grupeve etnike. Konkretisht, një shumicë e konsiderueshme e shqiptarëve (93%) shprehën mbështetje për këtë zhvillim, duke treguar një mbështetje të fortë brenda këtij komuniteti. Në anën tjetër, vetëm 1% e të anketuarve serbë shprehën mbështetje, me një shumicë të konsiderueshme (76%) që tregon kundërshtimin e tyre. Ndër etnitë e tjera, 33% shprehën mbështetje, 38% nuk mbështetën, dhe 29% ishin të pasigurt për rritjen e pranisë së policisë.

7. Mendoni se kjo prezencë e rrit apo ul ndjenjën e sigurisë në veri dhe në Kosovë në përgjithësi?

Anketa pyeti se si ndihen njerëzit për praninë e shtuar të policisë së Kosovës në veri të Kosovës dhe në përgjithësi. Në mesin e shqiptarëve, 85% mendojnë se kjo i bën ata të ndihen më të sigurt, ndërsa vetëm 4% ndihen më pak të sigurt. Nga ana tjetër, asnjë serb nuk tha se kjo i bën ata të ndihen më të sigurt, me 35% që ndihen më pak të sigurt. Për të tjerët, 33% ndihen më të sigurt, 4% ndihen më pak të sigurt dhe 63% janë të pasigurt për ndikimin e tij.

Kur qytetarëve iu kërkua të shtjellonin përgjigjet e tyre, ata që mbështetën praninë e shtuar të policisë dhanë disa këndvështrime. Ata theksuan se ndihen më të sigurt në komunitetet e tyre për shkak të masave të shtuara të sigurisë. Shumë veta theksuan domosdoshmërinë e pranisë së policisë në luftimin e aktiviteteve kriminale dhe mbrojtjen e vendit nga kërcënimet. Disa qytetarë vunë re përmirësime të tilla si rritja e lirisë së lëvizjes dhe reduktimi i sjelljes kriminale, duke ia atribuar këto ndryshime pozitive efektivitetit të përpjekjeve të zbatimit të ligjit. Gjithashtu, qytetarët pranuan rolin e policisë në mbrojtjen e komunitetit dhe parandalimin e aktiviteteve të

paligjshme si krimi dhe kontrabanda. Ata gjithashtu raportuan më pak ngjarje negative, duke treguar një përmirësim të përgjithshëm në kushtet e sigurisë. Gjithashtu, qytetarët shprehën vlerësimin për natyrën gjithëpërfshirëse të përpjekjeve të policisë, duke njohur rëndësinë e tyre në garantimin e sigurisë së të gjithë qytetarëve, pavarësisht nga përkatësia etnike.¹

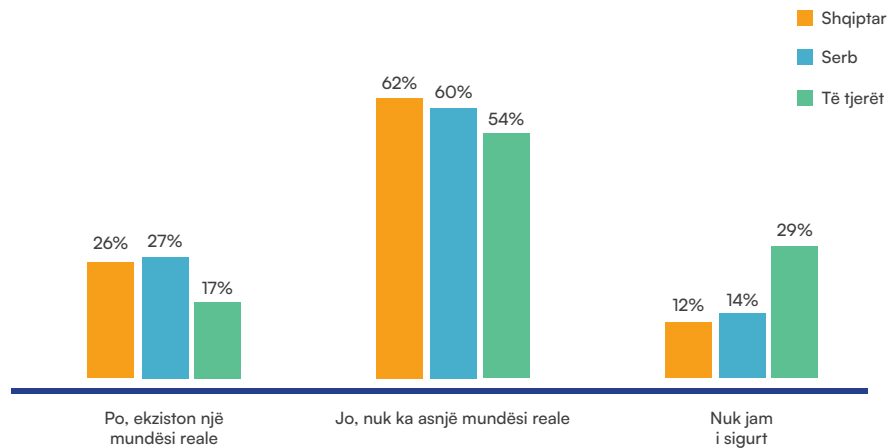
Të pyetur për të elaboruar përgjigjet e tyre lidhur me perspektivat negative ndaj pranisë së policisë, qytetarët shprehën një sërë shqetësimesh. Disa theksuan mungesën e besimit në policinë e Kosovës, duke përmendur raste kur ata mendonin se policia nuk kishte vepruar në përputhje me pritjet e tyre. Të tjerët deklaruan se nuk e njohin autoritetin e policisë së Kosovës, duke shprehur skepticizëm për legjitimitetin e tyre. Për më tepër, disa individë përmendën ndjenjën e një ndjenje pasigurie për shkak të pranisë së shtuar të policisë, duke besuar se kjo është një faktor kontribues në rritjen e tensioneve brenda komunitetit. Tensioni etnik ishte gjithashtu një shqetësim i përhapur, me disa qytetarë të frikësuar se prania e policisë mund të përkeqësojë ndarjet ekzistuese. Për më tepër, një qëndrim negativ ndaj pranisë së policisë është vërejtur nga disa të anketuar, duke treguar një mosmiratim ose skepticizëm të përgjithshëm në lidhje me rolin e tyre në ruajtjen e sigurisë. Shqetësimet për trazirat dhe përshkallëzimin e situatës u ngritën, me frikën e qytetarëve se prania e shtuar e policisë mund të çojë në paqëndrueshmëri të mëtejshme. Për më tepër, ka pasur shqetësime për nxitje kundër grupeve të caktuara etnike, veçanërisht serbëve, për shkak të paragjyqimeve apo veprimeve të perceptuara të policisë.²

1. "Prania e tyre rrit sigurinë", "Mbroni vendin nga grupet kriminale", "Liria e lëvizjes është rritur" "Policia mbron njerëzit", "Grupet kriminale janë të rrethësuara nga zona", "Kriminalët nuk veprojnë lirshëm"

"Çdo njeri që dëshiron të jetojë në një vend duhet të respektojë rregullat", "Gjithçka po ecën sipas rregullave", "Ndal krimin dhe kontrabandën", "Qarkullimi është më i mirë dhe ne jemi më të sigurt", "Qeveria Kurti duhet të koordinohet me maturi me SHBA-në dhe më pas të veprojë me vendosmëri pa ndryshuar qëndrimin e saj", "Arsyeja e vazhdimet të të jetuarit në veri të Mitrovicës është pikërisht prania e policisë", "Nëse i lëmë të lirë, kushedi se çfarë trazirash. do të nisim", "Është rritur siguria e qytetarëve të Mitrovicës së Jugut", "Populli serb që jeton në veri të Kosovës ndihet i çliuar nga grupet kriminale", "Serbët janë më të sigurt se ne", "Misioni i tyre është të rrisin siguria në vend", "Parandalojnë të ndodhin të këqijat", "Jemi më të sigurt se sa ishim", "Kemi besim të plotë në Policinë e Kosovës", "Punon për të gjithë qytetarët pa dallim etnie", "Serbët janë ata që paraqesin më shumë dhunë në polici", "Kur serbët duan të bëjnë telashe, gjejnë mënyra"

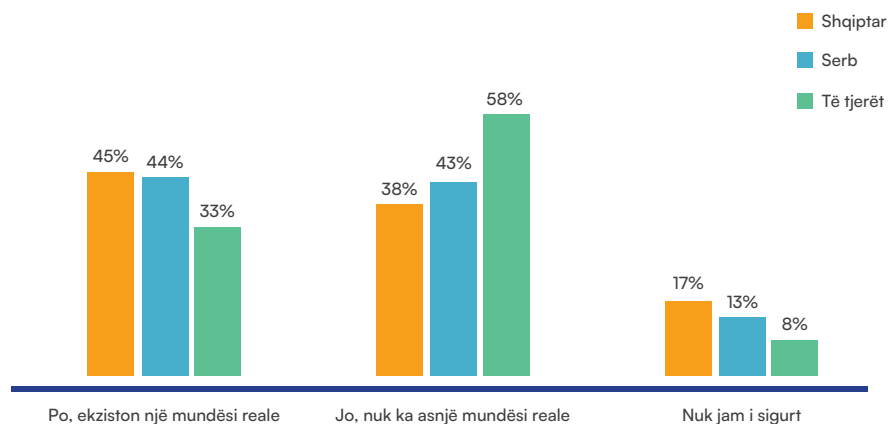
2. "Mungesa e besimit", "Nuk e njoh policinë e Kosovës", "Kjo krijon ndjenjën e pasigurisë", "Prania e tyre rrit tensionin etnik", "Qëndrimi negativ", "Nuk po punojnë në përputhje me ligjin", "Sjell trazira te populli sepse janë të paligjshëm", "Nxit frikë në komunitet", "Serbët po zemërohen edhe më shumë", "Situata ka qenë e tensionuar kohët e fundit", "Prania e tyre është e paligjshme"

8. Nëse nuk ka përmirësime në dialog, a besoni se ka mundësi që ushtria serbe të ndërhyjë në Kosovë?

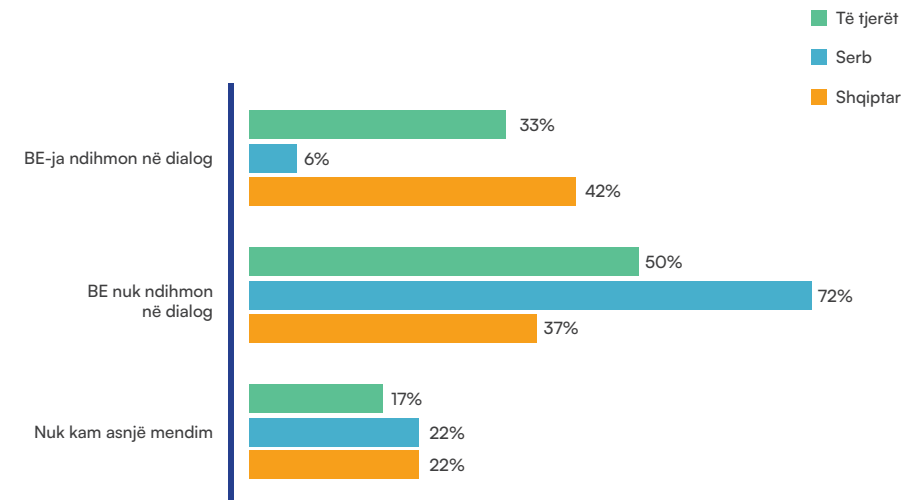
Dy pyetjet e vetme ku përkatësia etnike nuk ndikoi dukshëm në pikëpamjet e të anketuarve ishin për ndërhyrjen e mundshme të ushtrisë serbe dhe Forcës së Sigurisë së Kosovës (FSK) në Kosovë. Rezultatet tregojnë se një pjesë e konsiderueshme e të anketuarve nuk e perceptojnë ndërhyrjen e ushtrisë serbe si të mundshme në mungesë të përmirësimeve në dialog (61%), dhe 26 për qind e të anketuarve deklaruan se kjo është një mundësi reale.

9. Nëse nuk ka përmirësime në dialog, a besoni se ka mundësi që Forca e Sigurisë së Kosovës (FSK) të ndërhyjë në veri?

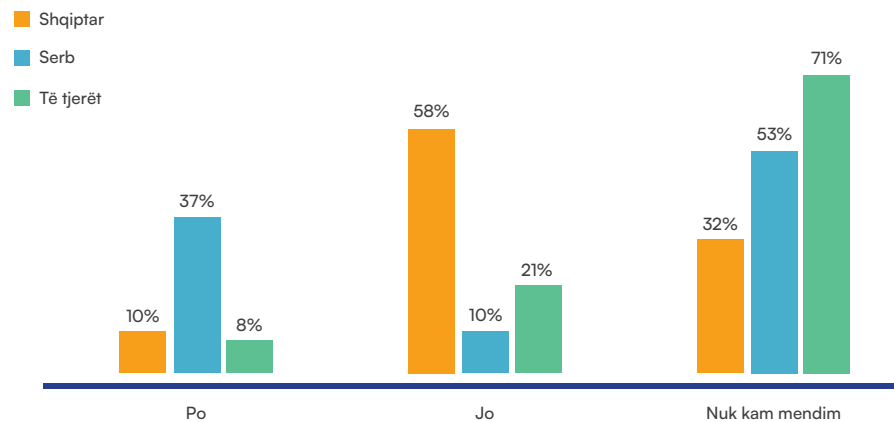
Të dhënat tregojnë mungesë të konsensusit në mesin e të anketuarve, ku një pjesë e konsiderueshme e perceptojnë mundësinë reale të ndërhyrjes së Forcës së Sigurisë së Kosovës (FSK) në mungesë të përmirësimeve në dialog (44%), e ndjekur nga 41 për qind e të anketuarve që besojnë se nuk ka real mundësia që FSK-ja të ndërhyjë në veri.

10. Si e perceptoni rolin e Bashkimit Evropian (BE) në dialogun ndërmjet Beogradit dhe Prishtinës?

Anketa ka pyetur për perceptimet në lidhje me rolin e Bashkimit Evropian (BE) në dialogun ndërmjet Beogradit dhe Prishtinës. Përgjigjet zbulojnë perspektiva të ndryshme ndërmjet grupeve të ndryshme etnike. Në mesin e shqiptarëve, 42% besojnë se BE-ja ndihmon në dialog, ndërsa 37% mendojnë ndryshe. Anasjelltas, në mesin e serbëve, një shumicë e konsiderueshme (72%) mendojnë se BE-ja nuk ndihmon në dialog, me vetëm 6% që kanë një pikëpamje pozitive. Për etnitë e tjera, 33% e perceptojnë BE-në si ndihmëse, ndërsa 50% besojnë se ajo nuk kontribuon në dialog.

11. A e përkrahni formimin e ASM-së?

Anketa ka pyetur për mbështetjen për formimin e Asociacionit të Komunave me Shumicë Serbe. Në mesin e shqiptarëve, vetëm 10% shprehën mbështetje për shoqatën, ndërsa një shumicë (58%) e kundërshtuan atë. Në anën tjetër, te serbët 37% e mbështetën formimin e saj, ndërsa 10% e kundërshtuan. Për të anketuarit nga etnitë e tjera, mbështetja ishte minimale (8%), me një shumicë të dukshme (71%) që nuk shprehën asnjë mendim.

Qytetarëve u kërkua që të elaborojnë mbështetjen e tyre për formimin e Asociacionit të Komunave me Shumicë Serbe (ASM).

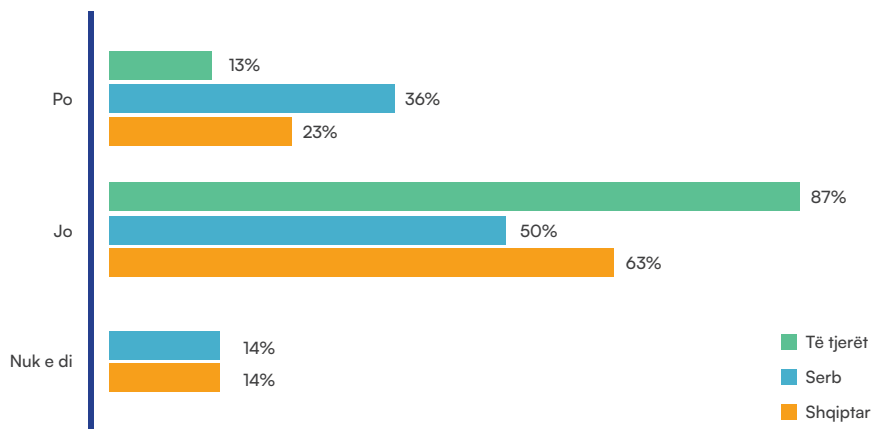
Të anketuarit që mbështesin formimin e Asociacionit të Komunave me Shumicë Serbe (ASM) theksuan arsye të ndryshme për miratimin e tyre. Ata besojnë se ASM do të sillte stabilitet në rajon, do t'i jepte më shumë pushtet komunitetit serb dhe do të përmirësonte sigurinë për ta. Ata gjithashtu mendojnë se kjo do ta bënte jetën më të mirë për pakicat dhe do të ndihmonte në përmirësimin e marrëdhënieve midis Beogradit dhe Prishtinës. Mbështetësit e shohin ASM-në si një mënyrë për të qeverisur më mirë veten, për të nxitur ekonominë dhe për të bërë jetën më e lehtë për të gjithë. Në përgjithësi, ata besojnë se ASM do të plotësonte nevojat e komunitetit dhe do ta bënte rajonin më të mirë.³

3. Do të sjellë stabilitet në rajon”, “Autonomi më e madhe për komunitetin serb”, “Rritja e sigurisë për komunitetin serb”, “Jetë më e mirë për pakicat”, “Stabilizimi i marrëdhënieve midis Beogradit dhe Prishtinës” “Mundësi më e madhe e vetëqeverisjes”, “Do të kontribuojë në zhvillimin ekonomik”, “Do të sigurojë pavarësi më të madhe në vendimmarrje”, “Situatë më e mirë për qytetarët”, “Për shkak të qetësisë që do të krijonte”, “Sepse marrëdhëniet ndërmjet Beogradit dhe Prishtinës do të zyrtarizohen”, “Sepse siguron pavarësi më të madhe për komunitetin serb”, “Do të sigurojë pavarësi më të madhe për komunitetin serb”, “Do të kontribuojë në zhvillimin e planifikimit urban dhe rural”, “Më shumë bashkëpunim, tolerancë”, “Të lehtësojmë jetën e qytetarëve”

Të anketuarit kundër formimit të Asociacionit të Komunave me Shumicë Serbe (ASM) shprehën shqetësime të ndryshme, të përfshira në deklaratat e tyre. Ata besojnë se ASM mund të jetë e dëmshme për Kosovën dhe nuk shohin nevojë për themelimin e saj. Disa shqetësohen se nuk do të sjellë ndonjë ndryshim domethënës dhe mund të cenojë sovranitetin e shtetit. Të tjerë argumentojnë se bie ndesh me kushtetutën dhe ligjet e Kosovës dhe krijon një entitet të veçantë brenda vendit. Për më tepër, kritikët kanë frikë se ASM mund të paraqesë sfida për të ardhmen dhe mund të çojë në pasoja negative. Disa shprehin shqetësime për natyrën e mundshme të asociacionit me bazë etnike. Për më tepër, kundërshtarët ngrenë çështje lidhur me ndikimin në situatën e shqiptarëve në Kosovë dhe rrezikun e largimit të tyre. Ata gjithashtu vënë në pikëpyetje domosdoshmërinë e komunave serbe, që të avokojnë për të drejta të barabarta dhe integrim brenda një shteti sovran. Në përgjithësi, këto deklaratat pasqyrojnë shqetësimet rreth implikimeve të mundshme të ASM-së dhe përputhshmërisë së saj me kornizën ekzistuese ligjore dhe parimet e qeverisjes në Kosovë.⁴

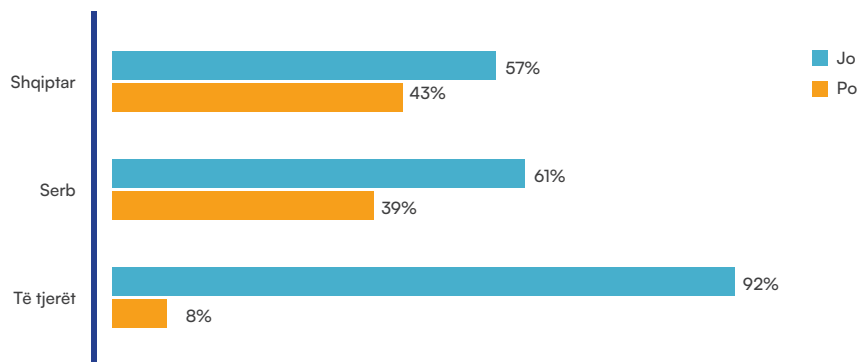
4. “Është e dëmshme për Kosovën” “Unë nuk e mbështes” “Nuk ka nevojë” “Nuk do të çojë në asnjë ndryshim” “Cenon sovranitetin e shtetit” “Jo me pushtetin ekzekutiv” “Është kundër kushtetutës dhe ligjet e Kosovës” “Krijon Serbinë brenda Kosovës” “Nuk bën asnjë ndryshim” “Parashtron sfida për të ardhmen” “Pa përgjigje” “Nuk duhet të ketë asociacion” “Nuk duhet të ketë komuna serbe, vetëm komuna kosovare.” “Ata tashmë kanë marrë shumë nga ne” “Edhe pse janë ndarë, unë nuk i mbështes” “Sepse e përkeqëson situatën në Kosovë” “Është një shoqatë me bazë etnike” “Do të jetë si në Preshevë” “Negative pasoja për të ardhmen” “Nuk kërkohet asociacion në Kosovë” “Jo logjike” “Asgjë konkrete nuk sjell të mira” “Do të krijohen institucione dhe grupe serbe për të kundërshtuar shqiptarët” “Boshnjakizimi i Kosovës ndodh” “Gjendja e shqiptarëve përkeqësohet dhe ekziston rreziku i largimit të tyre” “Nuk ka tokë shqiptare për serbët” “Nuk ka zgjidhje tjetër” “Ata bëhen më të fortë nëse krijohet shoqata” “Gjithmonë do të lypin për më shumë” “Të bëhet si më parë.” “Të jemi si çdo qytet tjetër” “Deri diku” “Nuk kemi tokë për të dhënë” “Të gjithë duhet të integrohemi që të kemi të drejta të barabarta” “Duhet të jemi shtet sovran dhe ligji duhet të funksionojë” “Ne duhet “Lejo” “Nuk duhet të jemi të detyruar të përbushim dëshirat e askujt”

12. A planifikoni të largoheni nga Kosova në të ardhmen e afërt?

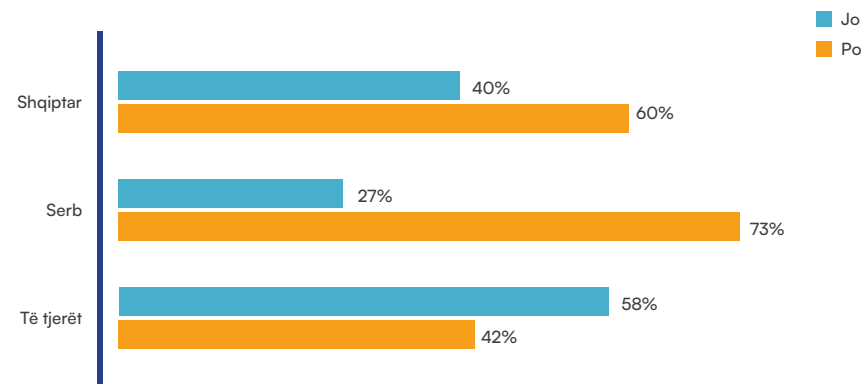
Anketa i pyeti të anketuarit nëse kishin ndërmend të zhvendoseshin nga Kosova në të ardhmen e afërt. Rezultatet treguan qëllime të ndryshme ndërmjet grupeve të ndryshme etnike. Një pjesë e konsiderueshme e të anketuarve, 23% në mesin e shqiptarëve dhe 36% në mesin e serbëve, shprehën plane për t'u larguar, ndërsa 13% e të anketuarve nga etnitë e tjera ndajnë të njëjtën ndjenjë. Në anën tjetër, shumica e të anketuarve, 63% në mesin e shqiptarëve, 50% në mesin e serbëve dhe 88% në mesin e etnive të tjera, deklaruan se nuk kishin ndërmend të largoheshin nga Kosova. Një përqindje më e vogël, 14% në mesin e shqiptarëve, 14% në mesin e serbëve dhe asnjë në mesin e etnive të tjera, treguan pasiguri për planet e tyre të ardhshme.

13. A është larguar ndonjë nga anëtarët e familjes tuaj jashtë Kosovës vitin e fundit?

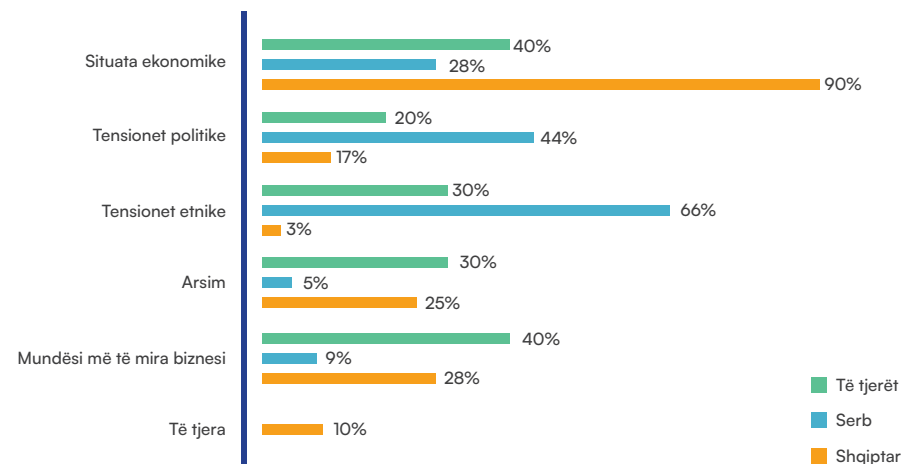
Anketa ka pyetur nëse ndonjë anëtar i familjes së të anketuarve është shpërngulur jashtë Kosovës gjatë vitit të kaluar. Në mesin e të anketuarve, 43% e shqiptarëve, 39% e serbëve dhe 8% e etnive të tjera raportuan se të paktën një anëtar i familjes ishte larguar.

14. A është larguar ndonjë nga miqtë tuaj jashtë Kosovës vitin e fundit?

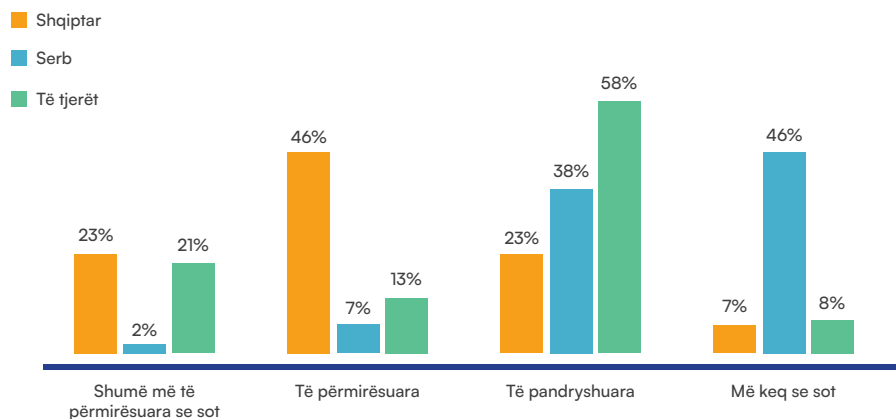
Sondazhi hetoi nëse të anketuarit kishin miq të cilët ishin zhvendosur nga Kosova vitin e kaluar. Në mesin e të anketuarve, 60% e shqiptarëve, 73% e serbëve dhe 42% e etnive të tjera raportuan se të paktën një mik ishte larguar.

15. Nëse përgjigja është po, cila mendoni se ishte arsyeja e vendimit të tyre për t'u larguar nga Kosova?

Arsyet kryesore të migrimit nga Kosova ndryshonin ndërmjet shqiptarëve dhe serbëve, me dallime të dukshme në motivet e tyre kryesore. Për shqiptarët, kushtet ekonomike dolën si faktor mbizotërues, me një 90% të konsiderueshëm që e përmendin atë si arsye kryesore të migrimit. Gjithashtu, u theksua arsimit dhe kërkimi i mundësive më të mira të biznesit, me përkatësisht 25% dhe 28%. Anasjelltas, serbët identifikuan tensionet etnike si shtytësin kryesor të migrimit, me një 66% të habitshëm që e tregon atë si arsye kryesore. Tensionet politike ishin veçanërisht të dukshme për serbët, me 44% që i identifikonin ata si një faktor të rëndësishëm që ndikon në vendimet e migracionit. Edhe kushtet ekonomike luajtën një rol, megjithëse në një masë më të vogël në krahasim me shqiptarët, ku 28% e përmendën atë si motiv.

16. Si e shihni gjendjen e marrëdhënieve ndëretnike në Kosovë në 5 vitet e ardhshme?

Anketa i pyeti të anketuarit për këndvështrimin e tyre për gjendjen e marrëdhënieve ndëretnike në Kosovë gjatë pesë viteve të ardhshme. Në mesin e shqiptarëve, 23% besonin se marrëdhëniet do të përmirësoheshin shumë në krahasim me sot, ndërsa 46% parashikonin përmirësim. Anasjelltas, 7% parashikuan përkeqësim të marrëdhënieve, me 1% duke besuar se do të ishin shumë më keq. Në mesin e serbëve, vetëm 2% prisnin shumë përmirësim, dhe 7% prisnin përmirësim, ndërsa një pjesë e konsiderueshme 46% besonin se marrëdhëniet do të përkeqësoheshin dhe 7% mendonin se do të ishin shumë më keq. Ndër etnitë e tjera, 21% e të anketuarve prisnin shumë përmirësim, me 13% që parashikonin përmirësim.

Përfundim

Gjetjet e hulumtimit tregojnë polarizimin e konsiderueshëm dhe pikëpamjet e kundërta në mesin e pjesëtarëve të komunitetit serb dhe shqiptar dhe theksojnë rëndësinë e mediave në adresimin e këtyre dukurive. Mediat kanë fuqinë të ndërmjetësojnë mes perceptimeve të ndryshme dhe të paraqesin këndvështrime të ndryshme. Duke ofruar qasje në informacion dhe qëndrime që mund të jenë në kundërshtim me besimet ose perceptimet aktuale, media mund të kontribuojë në kuptimin e pozicioneve dhe perspektivave të ndryshme.

Qasja në informacion nga burime të ndryshme mund t'i ndihmojë njerëzit të perceptojnë kompleksitetin e çështjeve dhe të kuptojnë arsyet dhe motivimet e komuniteteve të tjera. Mediat duhet të jenë objektive, të balancuara dhe të ofrojnë hapësirë për këndvështrime të ndryshme, në vend që të inkurajojnë polarizimin apo të favorizojnë vetëm njërin anë.

Duke marrë parasysh perceptimin e ulët të sigurisë dhe mungesën e besimit në polici, Qeveria e Kosovës duhet të ndërmarrë hapa drejt riintegritimit të komunitetit serb, me theks të veçantë në polici. Ky mund të jetë një hap vendimtar në ndërtimin e besimit ndërmjet grupeve të ndryshme etnike dhe rritjen e sigurisë për të gjithë qytetarët e Kosovës.

Një nga aspektet kyçe të këtij procesi është angazhimi në dialog me ish-pjesëtarët serbë të policisë së Kosovës për mundësinë e kthimit të tyre. Kjo mund të ofrojë një mundësi për të adresuar pengesat dhe sfidat ekzistuese, si dhe për të identifikuar masat e nevojshme mbështetëse për të siguruar riintegrimin e tyre të suksesshëm.

Përveç kësaj, është e rëndësishme të sigurohet që komuniteti serb të përfaqësohet në mënyrë adekuate në strukturat policore për të garantuar sigurinë e tyre dhe ndjenjën e përkatësisë.

Gjetjet e hulumtimit mbi opinionin publik tregojnë qartë një problem serioz të migrimit të popullsisë nga Kosova, me dallime të dukshme në motivet kryesore ndërmjet komunitetit shqiptar dhe atij serb. Për shqiptarët, mundësitë ekonomike spikasin si faktor dominues. Në të kundërt, për serbët, tensionet etnike dhe politike njihen si faktori kryesor që ndikon në vendimet e migracionit.

Bazuar në këto gjetje, ne rekomandojmë që të gjitha palët e interesuara ta marrin seriozisht çështjen e migrimit nga Kosova dhe veçanërisht të marrin parasysh motivet e ndryshme që nxisin migrimin ndërmjet komunitetit shqiptar dhe atij serb. Për të adresuar këtë problem, është e nevojshme të zhvillohen ndërhyrje të synuara që do të adresojnë nevojat dhe shqetësimet specifike të të dy komuniteteve, duke përfshirë masat për përmirësimin e mundësive ekonomike, uljen e tensioneve etnike dhe rritjen e stabilitetit politik.

